

KANHGAG VĨ KI

© Povo Kaingang
1ª edição: 2016

Direitos reservados desta edição:
O conteúdo desta obra é de direito coletivo do Povo Indígena Kaingang

Organização e revisão:
Bruno Ferreira, Ilinir Roberto Jacinto, Júlio Pedroso da Silva e Selvino Kokáj Amaral.

Capa e Editoração Eletrônica:
Rafael Marczal de Lima

Dados Internacionais de Catalogação na Publicação (CIP)

K55 KANHGÁG VÍ KI / Professores Kaingang (organizadores). – Porto Alegre : UFRGS, 2016.
23 p. : il. ; 21 cm.

ISBN 978-85-7727-842-8

1. Educação de crianças - Kaingang. 2. Narrativa - Kaingang. 3. Ciências da natureza - Kaingang. 4. Medicina - Kaingang. 5. Agricultura - Kaingang. I. Professores Kaingang.

CDU 373.3=873.241
CDD 372.08998

Bibliotecária responsável:
Sabrina Leal Araujo – CRB 10/1507

SUMÁRIO

APRESENTAÇÃO	4
PĚNVA.....	5
KAME KAR KANHRU	11
PÉNĪ FI MRÉ MĪ KĀME.....	16
FÉFĚN FI MRÉ MĪ KĀME	24
KUSA MRÉ RY KĀME	30
RĀ TI MRÉ KYSĀ KĀME	32
MŪNŸ KYSĚ KRI NŪR AG TU VĚMÉN JÉ	37
KAJĚR TŸ MĪG MRÉ VĚNH GÉN H KĀME	43
HĚREN KŸ HAN GE/KE	49
TŸGTŸNH	54
ĚG TŸ VĚNHRÁ TAG TŸ RĀNHRĀJ JÉ.....	56

KANHGÁG VĨ KI KANHRĂN-RĂN FĂ AG RĂNHRĂJ

Professores Kaingang

Ministério da Educação
Secretaria da Educação Continuada, Alfabetização, Diversidade e Inclusão
Saberes Indígenas na Escola - MEC/SECADI
Grupo Universidade Federal do Rio Grande do Sul
Porto Alegre, 2014/2015.

EDITORA
Evangraf
LTDA.

Ministério da
Educação

APRESENTAÇÃO

Este livro é uma construção coletiva dos professores Kaingang, baseado nos pressupostos dos conhecimentos tradicionais, tendo como referência as memórias dos Kofá Kaingang, com amparos legais existentes no Brasil e em legislações internacionais.

Apesar da existência de uma legislação que assegura uma educação escolar diferenciada e específica, nem sempre essa especificidade é possível em decorrência da falta de materiais que possam dar conta de uma realidade onde a construção do conhecimento passa por outra forma de pensar e por concepções diferentes de mundo. Diante disso, a produção de livros para dar conta minimamente dessa realidade é importante, pois nestes materiais também se dá reconhecimento dos saberes indígenas que são construídos ao longo dos tempos e é necessário que tais conhecimentos dialoguem com os demais conhecimentos que passam pela escola.

Assim, o presente livro enriquece a educação escolar onde certamente terá o respeito do espaço escolar e ao mesmo tempo fomentará novas formas de construção de conhecimentos, levando os Kaingang a práticas escolares que proporciona a valorização língua Kaingang e em consequência a sua história e de todos os processos próprios do saber indígena.

Desejamos construir uma educação escolar de qualidade, proporcionando a especificidade e a tão falada diferenciada. Então, compreender os saberes Kaingang construídos no espaço da comunidade e no espaço escolar é fundamental para um diálogo de saberes. Sabemos que as pessoas mais velhas são de extrema importância na construção do saber indígena, por isso entendemos que a educação escolar deve contar com a força, a sabedoria e a inspiração deles.

Esse é um material didático elaborado no âmbito do Saberes Indígenas na Escola, registrado em língua Kaingang, que visa auxiliar os professores que em seu trabalho em sala de aula, prioritariamente nos anos iniciais do Ensino Fundamental.

No livro constam exercícios tematizados sobre frutas nativas e aves, narrativas Kaingang a respeito da sua concepção de mundo com textos e ilustrações, registro de cantos e fichas com sílabas para auxiliar a alfabetização. Além disso, vem acompanhado de um CD contendo as cantigas que até então estavam presentes somente nas memórias dos Kaingang.

Considerando os vários dialetos falados pelos Kaingang, esse material também traz sugestões didáticas que podem ser adaptadas pelos professores Kaingang aos seus contextos e planejamentos de sala de aula, não se limitando à cópia e aplicação de exercícios, mas sim de um importante apoio para a construção de uma aula de qualidade.

Nesse sentido, os livros deverão ser utilizados para a leitura de professores e de estudantes e ele é acompanhado de um CD que contém todos os textos e atividades, que podem ser acessados pelos professores, no computador, e trabalhados na sala de informática, no caderno, no quadro ou em folhas avulsas.

PĚŇVA

PěŇva vỹ tỹ nãn kãmĩ kakaně ũ nĩ.

Kaně mỹrér ti jě ti rã ěn ki, kar ti fy vỹ kupri nĩ.

Grějgy tỹvĩ tóg nĩ, pěŇva kaně ti.

1) Mũnỹ pěnva tu vãnhrán jé:

- a) Pěnva ti kaně kor ti hěre nĩ?
- ã) Pěnva ti ko há ti hěre ja nĩ?
- á) Pěnva ti fy kor ti hěre nĩ?
- e) Kakaně tag ti, tỹ hětá ke nĩ?
- ě) Kysě tỹ ne kã pěnva ti rãnrãn tĩ?
- é) Kakaně tỹ něně, ã mỹ ko há nỹtĩg nĩ?
- i) Kakaně ti hěren kỹ nãn kãmĩ mun-mur tĩ?
- ĩ) Jěsĩ tỹ ne ně pěnva ko tĩ?
- o) Pěnva kaně mỹ ã mỹ ko há nỹtĩg nĩ?

2) Vānhrá t̃y krām ñy t̃i tag kāgrá hyn-han ge:

pēnva pān

pēnva féj

pēnva pāgpā

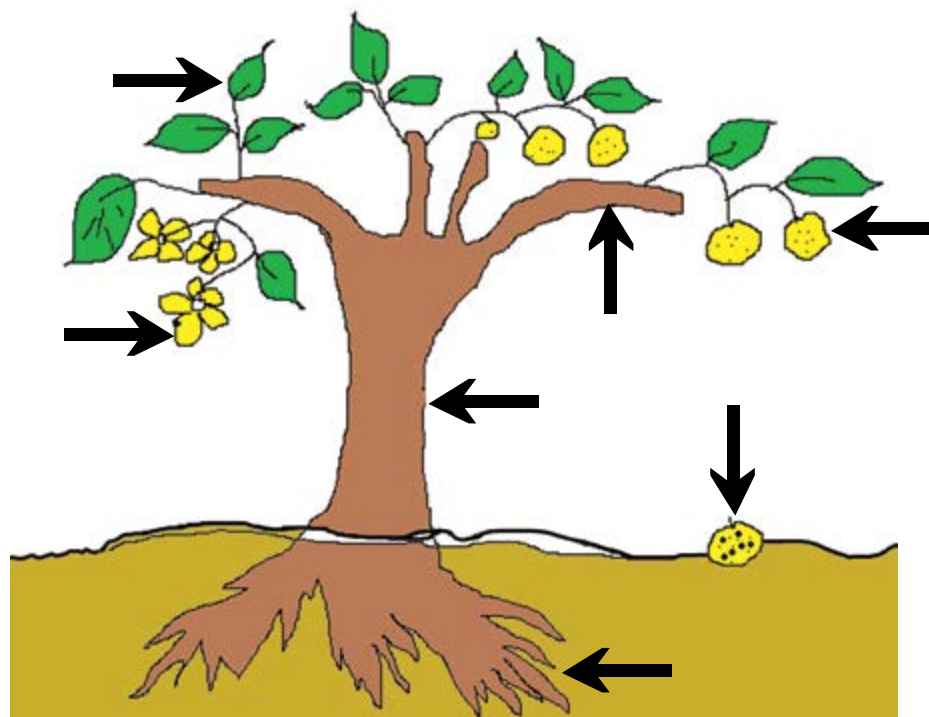
pēnva kanē

pēnva jāre

pēnva fej

pēnva fy

3) Ag jyjy ránrán ra:

4)Pěňa to sirama tugnŷm jé, ěg tŷ kar jag mré tujãn jé gé:

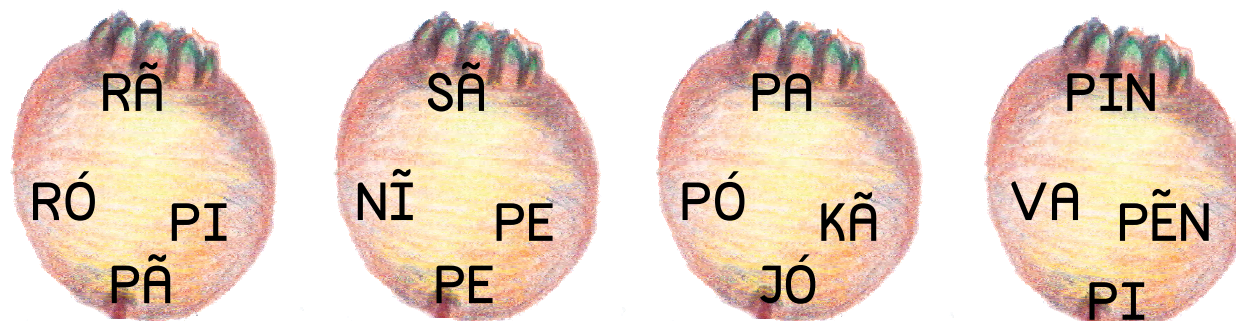
Koso'ŷnte P mág, mré vogaj mág ag:

PA – PÁ – PÃ – PE – PÉ – PĚ – PI – PĪ – PO – PÓ – PU – PŪ – PY – PŸ.

Koso'ŷnte p sĭ, kar vogaj kĕsir ag:

pa – pá – pã – pe – pé – pě – pi – pĭ – po – pó – pu – pũ – py – pÿ.

5)Sirama nŷtĭ, tag jãkrunh kŷ tŷ vãhrá ronror hyn han:

6) Kakaně kãgrá hyn-han, kar ti jyjy tỹ sirama tỹ vãnhkãpãm nĩ:

PĚNVA:

KUKREJ – JYMI – NÉRJÓR – JĚNJÓG – MĚ/MĚ – KYRĚR – KĚKÁG – TĚNH JŮ – KÓKŮ – PĚNVARU – RENH – KANĚSÁ

7) Ti kãgrá tỹ krãm nỹ tĩ tag jyjy ki vẽnhrá (ã, ě, ě, ů kar ŷ) tỹ ki tũ nĩ, mũnỹ ki rãnrán jé:

p.....nva

.....gfi

.....m....n

.....m....

kap.....n

óp.....

pén....

p.....n

m....gsy

8) Mũnỹ ti kãgrá jyjy ránrán jé:

KAMĚ KAR KANHRU

Jāvo gír jóg tỹ tỹfóg nĩn kỹ, ti vỹ ti nỹ fi tũ katotěy nĩnh mũ. Gĩr ti nỹ fi tỹrá téj nĩn kỹ. Fi kósin vỹ rá ror nĩnh mũ. Gĩr ti nỹ fi tỹ rá ror nĩnkỹ, fi kósin vỹ rá téj nĩnh mũ. Ge ti nỹgnĩ.

Kamě kar Kanhru to ěg tóg vēmén tĩ, hāra, ũn e ag pi kri fig tĩ ha, ěg rá tỹ kamě kar kanhrukrě ti. ěg si ag hā vỹ ver kri fig tĩ. Jo ũri kyrũ kar tytāg fag pi kri fig tĩ ha, fóg ag rike nỹtĩ sór tóg mũ ha, ag mỹ tỹ ũri tỹ vėnh'ó tĩ ha.

Mỹr ěg si ag hā ne kinhra nỹtĩ. Hāra vỹ ěg mỹ há tỹvĩ nỹtĩ gé, ěg tỹ kanhgág mỹ. Mỹr ěg tỹ ěg rá kinhra nĩnh ke nĩ, ěg jỹmré, ěg régre ěg rá tugnĩn. Ke tũ mỹr ěg tỹ ěg régre pě fi mré nĩnh mũ, ěg tỹ ěg rá ki kagtĩg nĩn kỹ.

Kỹ ěg rá hā tugnĩn ěg vỹ, ěg kakrě kar ěg má kinhra nỹ tĩnh mũ. ěg jóg (panh) rá tỹ ěg vỹ vėnh kri fig tĩ.

1) Ā tỹto jǎn ja tojǎn vén kar ti kafǎ jỹvỹnh kỹ ránrán jé:

- a) Ū tỹ ne ag ně ěg rá kri fig tĩ ver ũri?
- ã) Ūri, ũ ně ěg rá kri fi vǎnh nỹtĩ há? Ag ũ rike nỹ tĩ sór ně?
- á) Ěg ne tugnĩn ěg jỹmré, ěg régre kinhra nĩnh mũ?
- e) Ě/Ā tỹ ne rá tỹ vėnh kri fi kỹ nĩ?
- ě) Ne tugnĩn ũn tỹ gĩr ag/fag, ěg rá kǎjatun mũ nĩ?
- é) Ěg hėn ne han mũ vǎ hėn, ěg tỹ ěg rá kǎjatun tũ nĩn jé?

2) Tujǎn vén kar, ǎ jykre ki rán jé:

- a) Ā jóg (panh) ti rá ti tỹ ne hǎre nĩ, kar ǎ nỹ (mỹnh) fi tũ ti ty né nĩ?
- ã) Jo ǎ rá tỹ ne nĩ?
- á) Ā rá téj nĩn kỹ, ǎ jỹmré ti rá ti, ti ty né nĩnh mũ?
- e) Kanhgág tỹ fóg mré jǎg (nỹ) mũ ti krǎ rá ti, hėre nĩnh mũ?

3) Věňhrá tỹ kãki tũ ěn rãnrãn jé, Ā tỹto jãn ja tá ve kỹ:

- a)kar.....to ěg.....tĩ, hãra.
ã) Jo ũri..... kar.....fag pi kri fig tĩ ha,..... ag rike nỹtĩ.....
.. há, ag mỹ tỹ ũri tỹ.....tĩ ha.
á) Hãra vỹ ěg.....gé, ěg..... mỹ.
e) Ke tũ mỹr.....mré nĩj mũ,.....nĩn kỹ.
ě) Kỹ ěg..... ěg vỹ, ěg..... nỹ tĩnh
mũ. Ěg.....tỹ.....ke nĩ.

4) Ā tỹto jãn ja tá ve kỹ ũ tỹ ki hã nĩ ãn ki tỹ jónh ke (x) tỹ ge jé:

- a) () ũn e ag pi kri fig tĩ ha, ěg rá tỹ kamě kar kanhrukrě ti.
ã) () ũn e ag tỹ kri fig tĩ ha, ěg rá tỹ kamě kar kanhrukrě ti.
á) () Ěg si ag hã vỹ ver kri fig vãnh nỹtĩ.
e) () Ěg si ag hã vỹ ver kri fig tĩ.
ě) () Jo vãsỹ kyrũ kar tytãg fag pi kri fig tĩ ha, fóg ag rike tỹ nỹtĩ ha, ag mỹ tỹ ũri tỹ věnhkehá tĩ ha.
é) () Kỹ ěg rá hã tugnĩn ěg vỹ, ěg kakrě kar ěg má kinhra nỹ tĩnh mũ.
i) () Jo ũri kyrũ kar tytãg fag pi kri fig tĩ ha, fóg ag rike nỹ tĩ sór tóg mũ há, ag mỹ tỹ ũri tỹ věnh'ó tĩ ha.

5) Ti kãgrá tỹ krãm nỹtĩ ãn rá tỹ ki vin jé:

Kamě

Kanhru

Kamě

Kanhru

6) Fóg vỹ ki ránrán jé, frase tỹ krãm nỹtĩ tag ti:

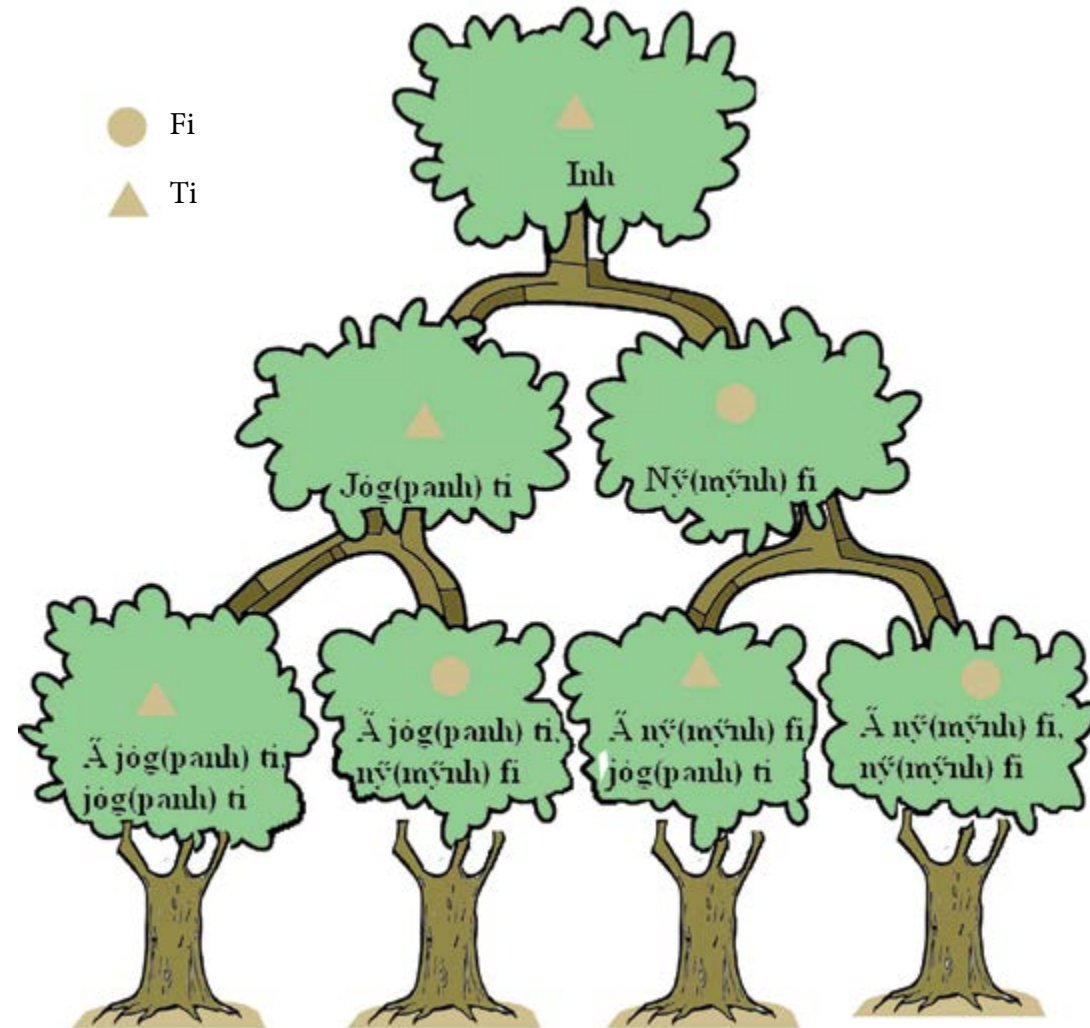
a) Inh jỹmré vỹ rãnrãj kamã nĩ.

ã) Inh nỹ (mỹnh) fi vỹ tỹ inh jóg (panh) ti prũ nĩ.

á) Mũnỹ ěg kófa ag mré ěg rá tugtó mũ jé, ti tỹ ěg mỹ tũ ke tũ nĩn jé.

e) Ěg tỹ nén ũ si krenkren ja, rĩnrĩn mãn ge ěg nỹtĩ, gĩr ag vekỹ.

7) Kaféj ti kãgrá tag kãki ã nỹ(mỹnh) fag rá han jé, kar fag jyjy ránrán jé gé:

8) Věňhrá tag ag tỹ věňh vỹ téj ránrán jé:

a) inh:

ã) nỹ (mỹnh):

á) jóg (panh):

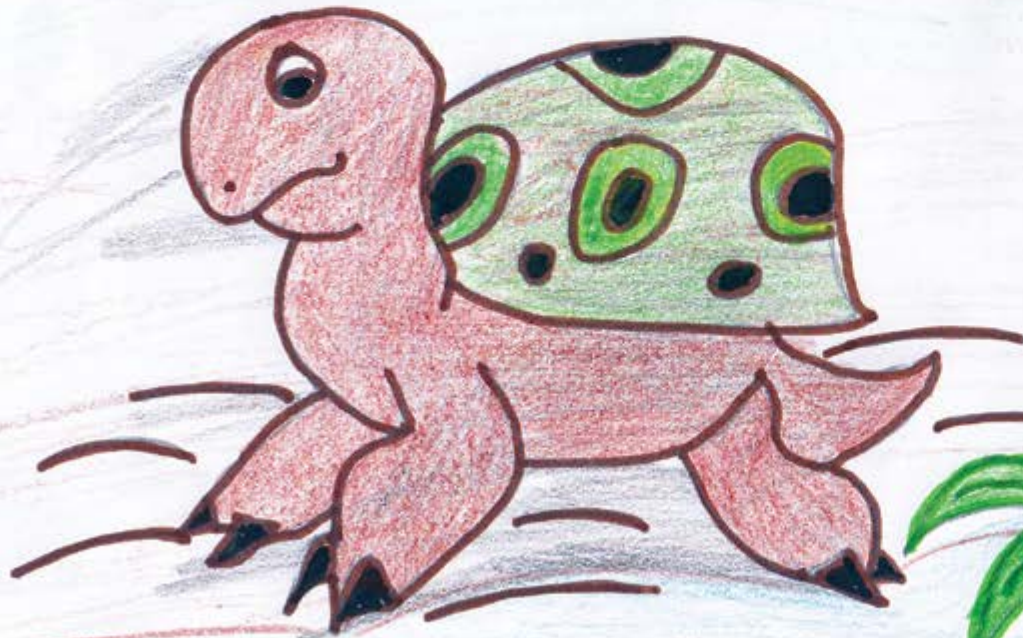
e) rěgre:

ẽ) rá:

i) kamě:

ĩ) kanhru:

PÉNI FÍ MRÉ

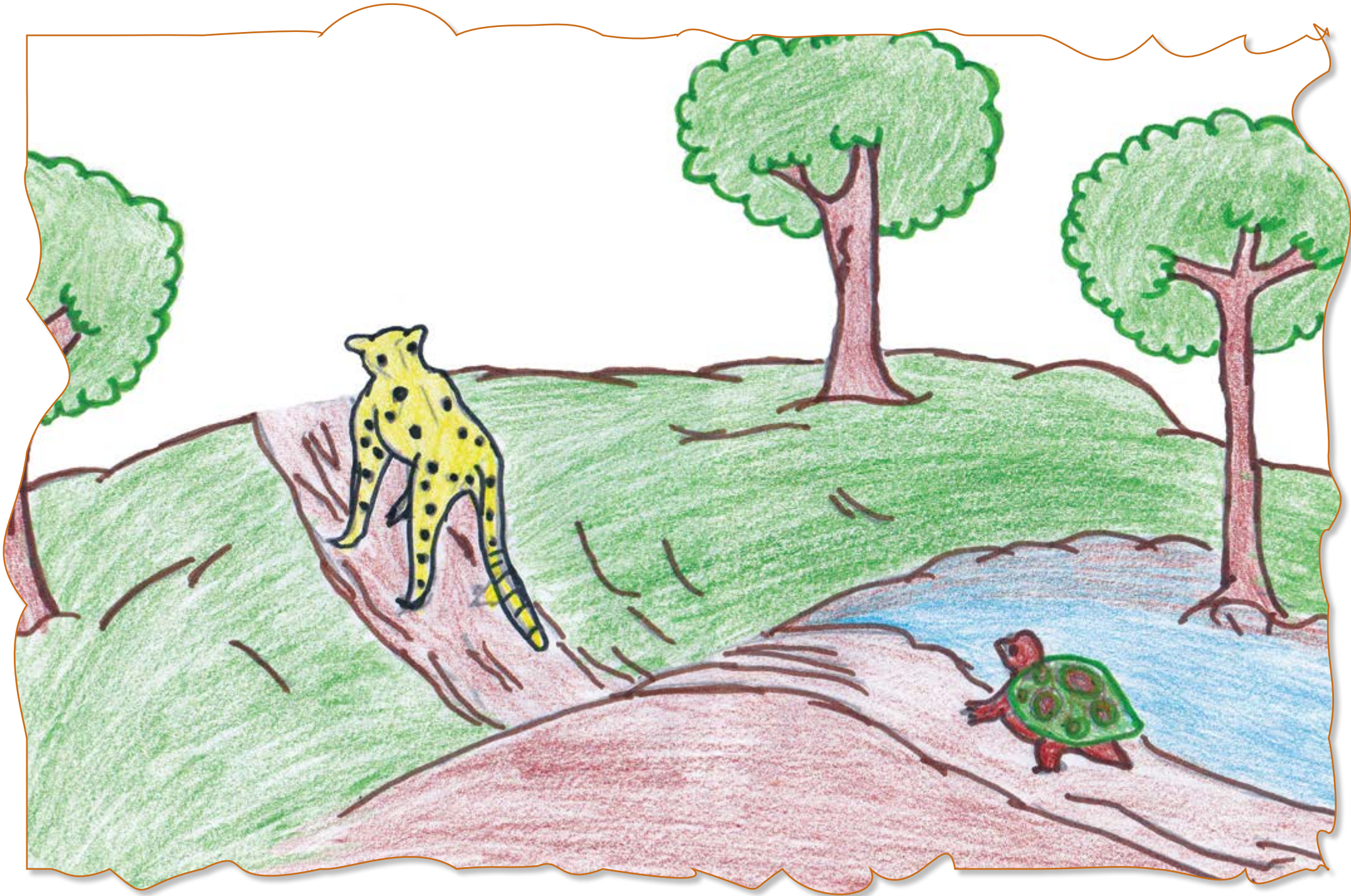

MIG

KŌ

M

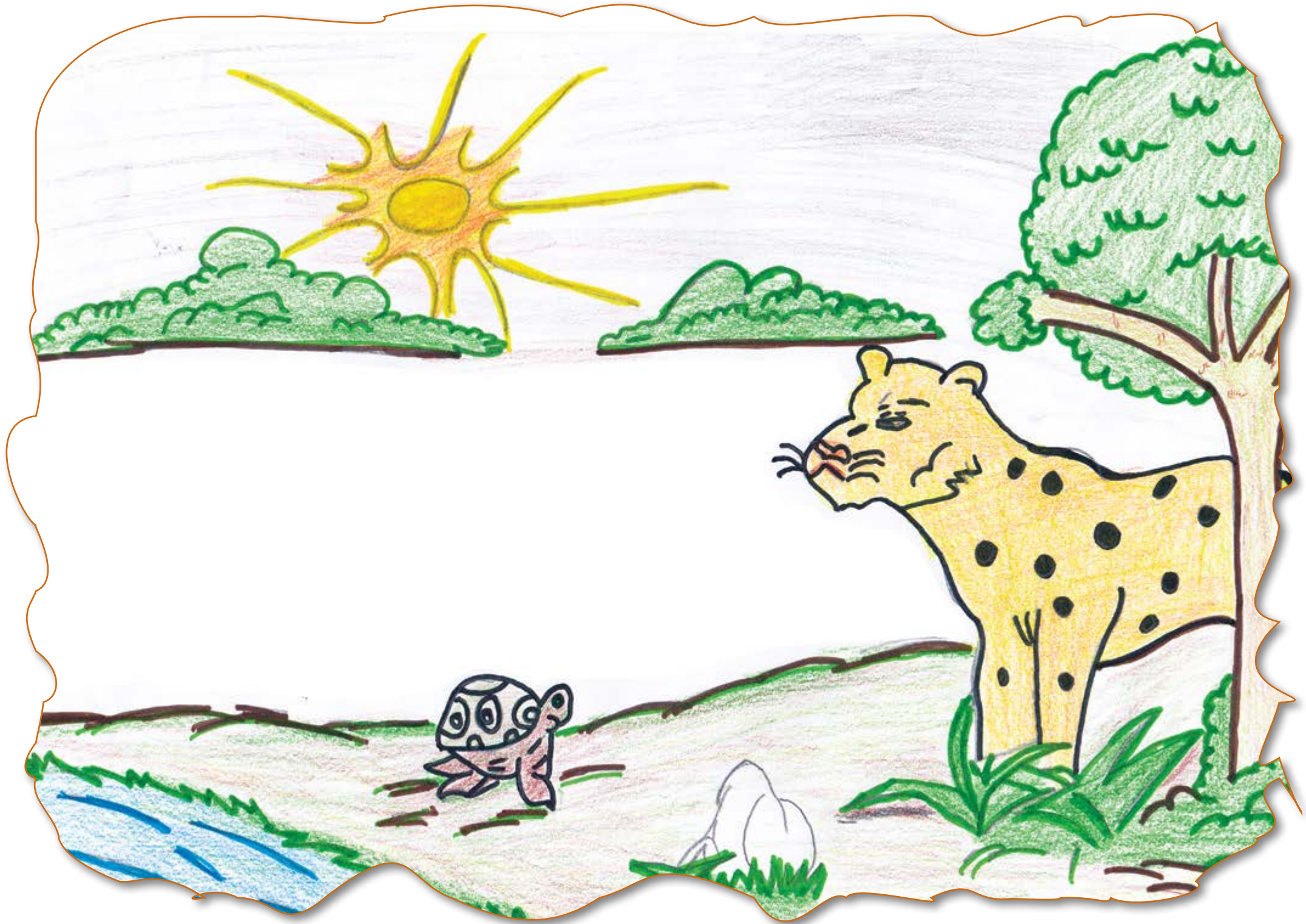
E

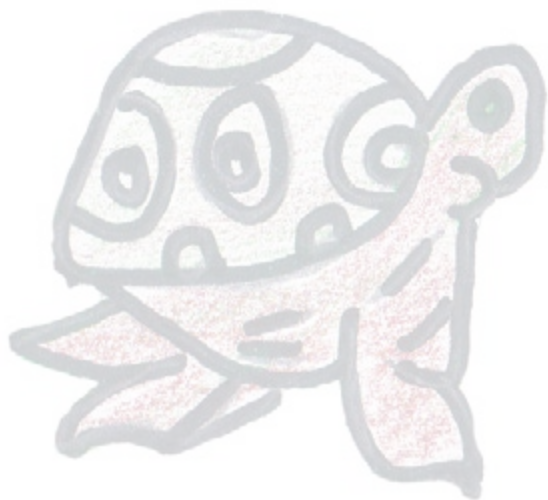

Kurā ū mǎ, kuty tá pění fi je tóg kusa mǎg mǔ. Kǎ fi je tóg rǎ tǎ gág ke kǎsa kǎ
rǎrǎn ja ki tón kǎkutě mǔ. Fi tóg nǎ ra mǎg je tóg kǎtǎ nǎ. Hǎra ti je tǎ fi kǎran ka
tǎ mǔ. Ěn ki fi je tǎ ti nón ti vég nǎ ki: mǎnǎ mǎko, mǎko mǎg kenh nǎm, ke mǔ.

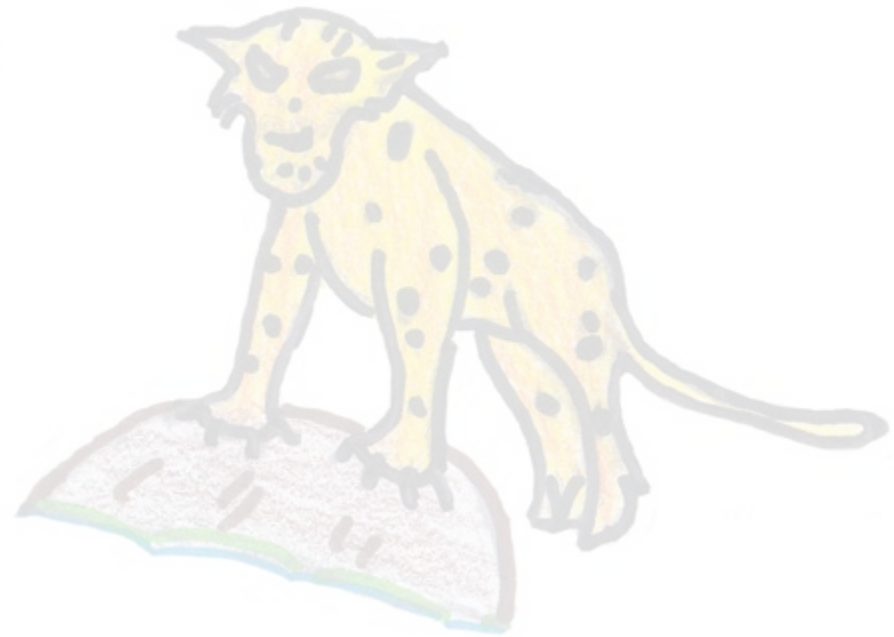
Ěn ki mĩg ti je tỹ fi to vỹn ke kãtĩ kỹ fi mỹ: ã hěren ke? Ke mũ. Kỹ je tóg ti mỹ, ne pi jé, ke mũ. Sỹ mỹg koj há mã kỹ inh ne mũnỹ mỹg ko, mỹg ko jé ke mũ. Ke fi tóg mũ ti mỹ, ón kỹ. Ěn ki ti tỹ fi mỹ: ã tỹ inh nón ke mãn kỹ isỹ ã koj mũ, ke mũ. Kỹ tóg tĩg mãn mũ gé, ti tỹ tã tá tĩg han tũki fi tóg hã tó mãn mũ gé: mũnỹ mĩko, mĩko mĩg kenh nĩ ke fi tóg mũ, tó tu fi tóg goj ki sỹm ke mũ.

Ěn ki mīg tóg jũ kŷ věnhvåg kãtĩ mũ. Ti tŷ ki jun mŷr fi tóg goj kãtá pó kri nĩ kŷ ti
to é ke kŷ: mũnŷ mũko, mũnŷ mũko ke mãn mũ, kŷ mīg tóg jũ kŷ ga hã kugjég mũ. Ti
pi ki sŷm mũ, mŷr mīg je tóg goj kamãg kamã nĩgtĩ.

Hãvẽ ser pėnĩ fi mré mīg kãme ti.

FĚFĚN
ĂĂ

fi

MRÉ

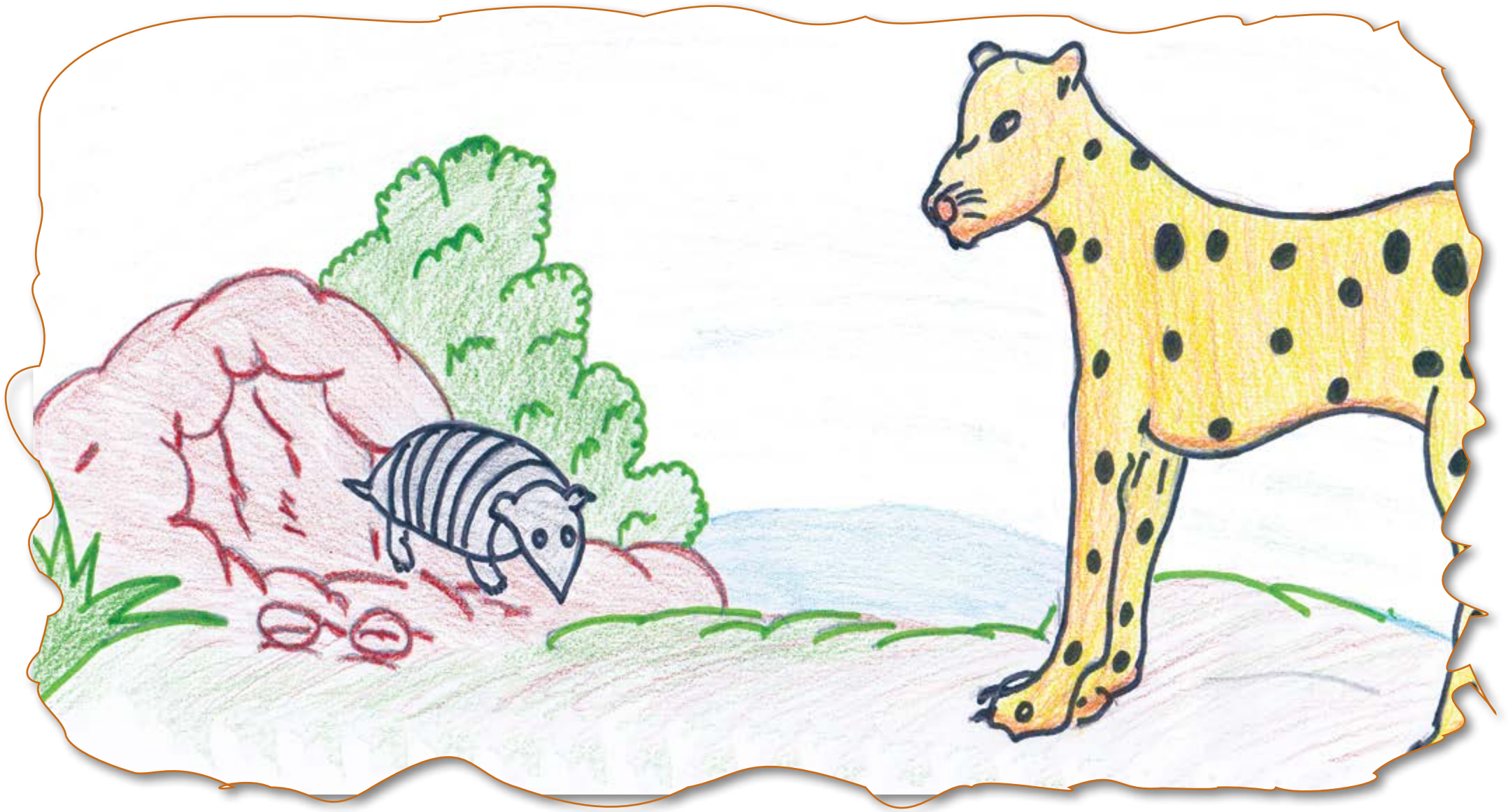
MÍG

KĀME.

Kurã ũ mÿ fëfën fi je tÿ fi kré nor kri nĩ kÿ tón nĩ nĩ.
Fi tÿ tón nĩ ra mÿg je kãtĩ nĩ, ti êkrénh tÿg ja vë. Hãra tóg
fëfën fi hã ve vén mÿ, fi tÿ ti jo vënhpéjúj ke mÿr, ti je tÿ
fi tu hã kãtĩ nĩ ser. Kÿ mÿg je tóg fi mÿ. ã mÿ há kumÿre?
ke mÿ, kÿ fi je tóg ti kato hÿ ke mÿ. Jo ã mÿ há ke gé, ke
fi tóg ti mÿ vënhkato.

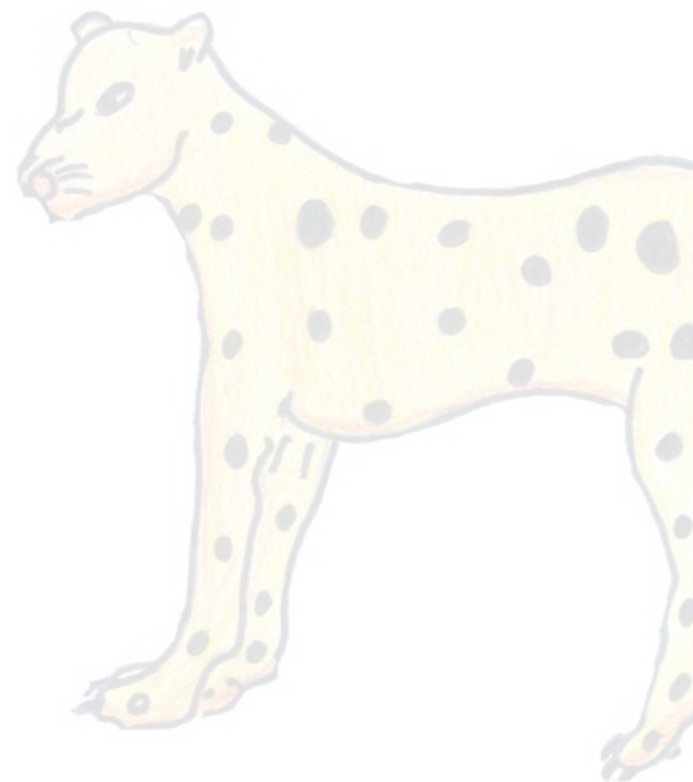

Ěn ki ti je tóg fi mǔ, inh ākréh tǐg hā ně vě, hāra inh ne ā
hā vég mǔ, ke mǔ. Kǔ sóg ā hā koj mǔ ke tóg mǔ ser fi mǔ. Kǔ fi
tóg ti mǔ: havé ā mǔ sǔ inh krě ů fāg mǔ ke mǔ, hāra kynhmǔ
āvǔnh kǔ nǔr ke kǔ jēm nǔ, ke fi tóg mǔ ti mǔ.

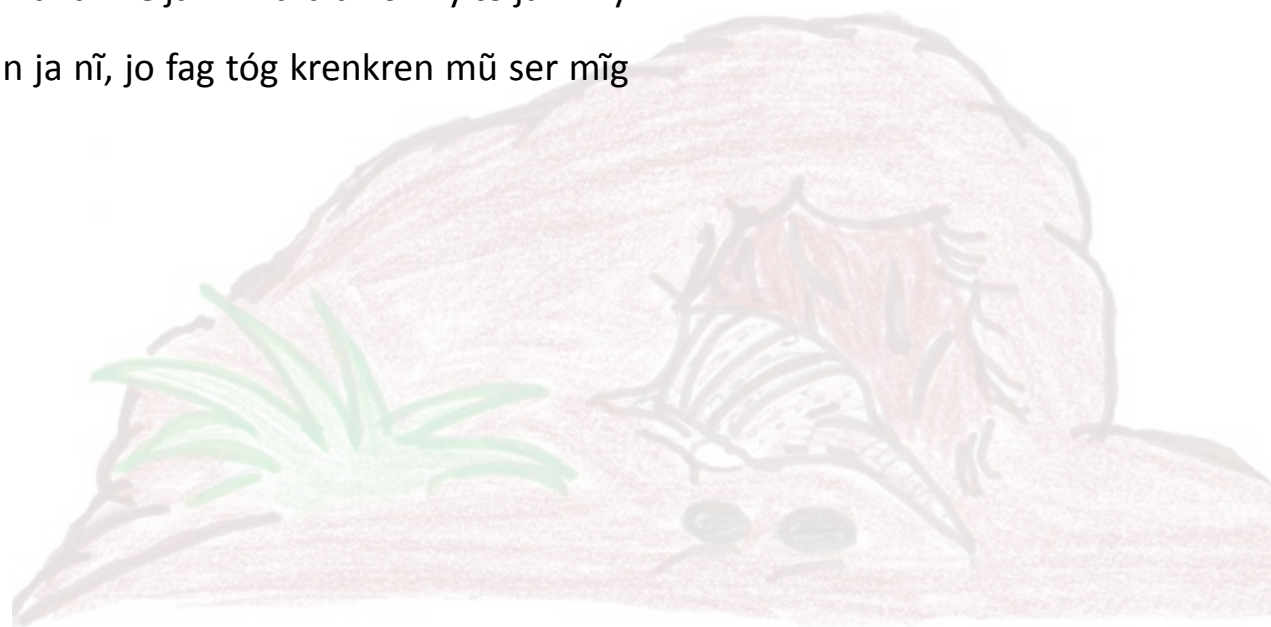
Kǔ ti je tóg nǔr ke kǔ kynh mǔ ěvǔnh kǔ jěg tǔ. Ti tǔ kynhmǔ
ěvǔnh mǔ jo fi je tǔ, fi krě japrěr kǔ ge mǔ ser, Taturira! Paněrira!
Taturira! Paněrira! Ke fi tóg mǔ. Kǔ fi tǔ prěr hā mré fi kré nor
ki krom ke rā mǔ ser.

Hāra mǔg ti je tóg fi nón āmǔg kǔ fi my kipóm ke mǔ. Kǔ fi
je tóg ti mǔ, kǔpare ka jāre kāgmǔ ā tóg mǔ ke mǔ! Kǔ mǔg ti je
tóg tovǔnh mǔ. Hāra mǔg ti pi je tóg tǔ tǔ, fěfěnh fi kré kri nǔ kǔ ti
je tóg nǔr nǔg tǔ, kejěn ti je tóg rěké nǔ ser, hāra fi krě tóg ser
kókǔnkǔr nǔtǔ nǔ.

Kỹ fi vỹ fi krě ag mỹ mũnỹ ti pãte hũm hũm jé, ke mũ, ěn
ki fi tóg fi krě ag mỹ ge mũ, hěremũn ti tỹ ãjag my kãgmỹ mũ,
kỹ ãjag my tu jánh nĩ ke mũ. Ěn ge kar fi tóg ag jo mĩg pãnte
sỹm vén mũ ser, kỹ fi krě ag tóg fi nón sỹgsỹm mũ gé ser, hãra
ũnsĩ ti my je tóg ti kakã kã rãn ke ja nĩ. Hãra ũn sĩ my to jánh kỹ
nỹ ja tỹ mĩg asĩgsĩg han ja nĩ, jo fag tóg krenkren mũ ser mĩg
tỹ asĩg mũn jo.

KUSA MRÉ RŸ KĀME

Kejĕn rŸ je tŸ ga ra kĀtŷ mŷ.

Ti ěvĀnh mŷr ti je tŸ fag mrogmro mŷ vĕg mŷ, kŷ ti je tŸ fag sŷnvŷ ěn vĕg mŷ.

Fag mŷ kŷ fag gĕnh je tŸ rŷmrŷm ke tŷ, fag jamĕ je tŸ jĕsŷg nŷtŷg tŷ.

Kŷ ti je tóg jun kŷ kusa mŷ fag hĀ tóg mŷ. Fag sŷnvŷ ěn ke gé. HĀra kejĕn kusa je tŸ inh hĀ nŷ ti tŸ inh mŷ tóg mŷ ěn tá venh tŷg ma ke mŷ.

Kŷ kusa je tóg ser ki jun mŷ gé, ga ki. HĀra ti je tóg ŷn sŷnvŷ ŷ fag vĕg tŷ nŷ, fag gĀnh hŷm hĀ vĕg ti je tóg, kar fag pĀn tu mrĀj ke gé.

Kŷ ti je tóg rŷ ti mŷ: – ŷn sŷnvŷ ŷ fag vĕg tŷ inh nŷ, ra sógvyr vĕ, ga ra, ke tóg mŷ. Fag tu mrĀj hĀ ve sóg, kar fag gĀnh hŷg Ān ke gé, je tóg kusa ti, rŷ mŷ.

HĀ vĕ ser kusa mré rŸ ag vĀme ti.

1) Ĕg tŷ to jan ja kĀmĕn ra:

a) Ā ne kĀme to jĀn ke?

Ā) ŷ nĕ ga ra kĀtŷg kŷ fag sŷnvŷ ve ja?

á) Fag mŷ kŷ fag gĀnh hĕre tŷ je?

e) HĀrĀ ŷ nĕ kejĕn ti rikĕn ga ra kĀtŷg ja?

ĕ) Kusa tŷ ki jun mŷr fag hĕre ja?

é) Ti mŷ jun kŷ fag hĀ tóg ja?

2) Fóg vř ra ránran:

Jamã – Kusa - Rỹ - Jun – Gãnh – Inh – Sřnvř – Třg - Ěn – Fag – Mrãj – Kar - Ěvãnh

3) Věnhrá tag tó věnhvř téj hyn-han:

Ga - Ěvãnh – Fag – Mrogmro – Sřnvř – Rũmrũm - Tu mrãj - Kejěn

4) Věnhrá tag kãgrã han ra:

Rỹ

Ga

Fag

Mrogmro

Gãnh

Kaně

5) To jykrén kỹ han ke:

Ă tỹ ũn kanhrãn jě ag mré ã tỹ to jãn ja to vãmén nř...

RĀ TI MRÉ KYSĀ KĀME

Kejĕn rā ti je tỹ ga ki jāngrāg kātīg mũ kómār há.

Ti tỹ vỹn ke kāti ra Kysā ti jĕ tỹ, ti katu tā mũ, Jamỹ hár tĩ jĕ tỹ ti kāran ke kýtĩ mũ, kỹn jĕ tỹ rā ti fe mĩ rỹ, ke mũ mỹr Rā ti je ta tỹ kamĕ nĩ, hā kỹ ti jĕ tóg rỹg tīg mé nĩ.

Tỹ vaj kỹ ti je tóg ser jāngrāg kātīg mǎn mũ gé ga kri ,ti tỹ vỹn ke kātĩ ra Kysā ti ge tóg ser ti katu kātĩ nĩ gé. Kỹ Rā ti je tóg ti jykre tá inh pi ũri ti tỹ inh Kāran ke kỹ ti krenkren mũ, kỹ Kysā ti je tóg ser jamā hár ti kāram ke mũ, kỹ rā ti je tóg Kysā ti kanā jỹ vĩn ki tǎnh mũ.

Kỹ kysā ti ge tóg rā ti mỹ; jỹmré ā tỹ hĕre nĕ inh kanĕ ki tǎnh mũ, mỹr Kysā je tóg rá ror nĩ hā kỹ ti je tỹ ti mỹ jỹmré ke mũ , kurā ān hā kǎ ag je tóg jagnā mỹ; kỹ ā ja kutyg kỹ ga ra kātĩ tĩ, ke mũ, vĕnh kǎ pām ag je tóg kurā ti. Hākỹ kejĕn je tỹ kutyg kỹ krĕgfér tĩ ke mũ, ti tỹ ti jamré tỹ Kysā kanā ki tǎnh kỹ ti fỹ ja nĕ je.

Hā vĕ ser Rā mré Kysā kǎme ti.

1) Jag to tũjónh ké:

- a) Ne ag kãme ně ã tỹ to jãn ja ti?
- ã) Rã tỹ hã tá jãngrãg vár ja ně?
- á) Rã ti tỹ ga ki kupũn kar kãtĩ ra ne ně hẽren?
- e) Ti fe rỹg ka ti hẽre ja rã ti?
- ẽ) Ag tỹ jagnẽ kanẽ ki tãnh kar ag jagnẽ mỹ hẽra ja?

2) Nisunỹrio ki vẽn h vĩ tag ag ve kỹ rán fog vĩ ra:

a) Kãgfér	ã) Kejẽn
á) Kãki	e) kuměr
ẽ) Kãgmãn	é) Kãfór
i) Jamré	ĩ) Kẽke
o) Kurã	ó) Tãnh
u) Jãvãnh	ũ) Kãtĩ

3) Věnhvĩ tó pir, kar tó 'e tỹ jagně mré vin:

Jãngrãg – Kãtĩg mãn – Sa - Kãran – Kakaně - Krěgfér
– Ka tánh – Ka – Věnhva – Kaně - Nĩgé féj – Ga - Kysã
– Garĩnh 'o – Vãnh – Ter – Nĩgé – Jãnkã ror – Kãtĩ –
Fe – Kasaky – Pĩ – Kupe – Jěnkamũ – Kur – Jěsĩ – Ko.

(a) Věnhvĩ pir

(b) Věnhvĩ régre, mré ùn e.

4) Věnhrá tag ag vin há han ra:

1 – Jãngrãg

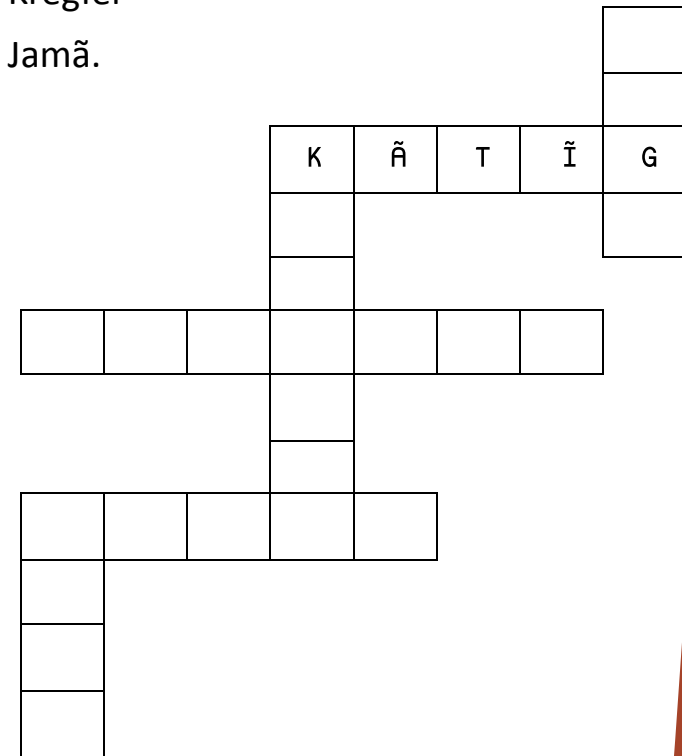
2 – Nĩgé

3 – Kãtĩg

4 – Jỹmré

5 – Krěgfér

6 – Jamã.

5) Ā tỹ to jǎn kǎgrá han nĩ.

6) Ājag tỹ to jǎn ja ěn ki vĕnhrá tỹ (K) tỹ rá ěn ránrán.

Kejĕn

7) Vĕnhrá tag ag pipin ra:

Kejĕn

Kǎtĩ

Ěvǎnh

Mrogmro

Sĩnvĩ

Rũmrũm

Jamĕ

Jĕsũg

Kusa

Kǎme

Tumrǎj

8) Věňhrá ag tỹ ki hã ke jê tag ag ki vin: (n), (nh), (g), (j) kar (m).

Kejë...

Ěvã...

Fa...

Gě...

Jěsũ...

Tĩ...

Tó...

I...

Ve...

Vé...

Gã...

Hũ...

9) Katu věnhvĩ ù rán:

a) kusãjgyn kỹ ã hěre tĩ?

ã) Rũjgyn kỹ ã hěre tĩ?

á) Kafej figfej kã ti ěg mỹ hěre tĩ?

e) Kakaně rãnrãñ kỹ ěg hěre tĩ?

MŮNŮ KYSĚ KRI NŮR AG TU VĚMÉN JÉ.

Prŷg kãki kysĕ ag vŷ pĕnkar régre kri nŷgé féj régre nŷ.

Ag hã vŷ nŷtŷ ser: Janĕro, Feverero, Mŷrso, Āmrir, Mŷjo, Jŷjo, Jurjo, Agonhto, Setĕmro, Otumro, Nãvĕmro, Nejĕmro.

Sŷ nĕn tó mŷ rán nŷ:

(1)		(4).....	(7).....	(10).....
(2)		(5).....	(8).....	(11).....
(3)		(6).....	(9).....	(12).....

KA FINHFEJ KÃ(PŘIMŮVĚRA)

Kysã ů kã vỹ há tĩgtĩ, ěkré vỹ tánh nỹtĩg tĩ, kafej ag mré hã tỹ figfej tĩ.

Kurã tỹ pĕnkar kri vĕnhkĕgra kri ůn pir kysĕ tỹ setĕmro kã, ěkrĕ vỹ tánh kar figfej tĩ. Hã kỹ kurã ty pĕnkar tỹ vĕnh Vĕnhkĕgra kri ůn pir, kisĕ tỹ nejĕmro tá krỹg tĩ. Hã kỹ ěg tóg kysã tag to ka figfej fã ke tĩ (přimůvěra).

KAFÉJ VÁR FĀ KĀ(OTONŪ)

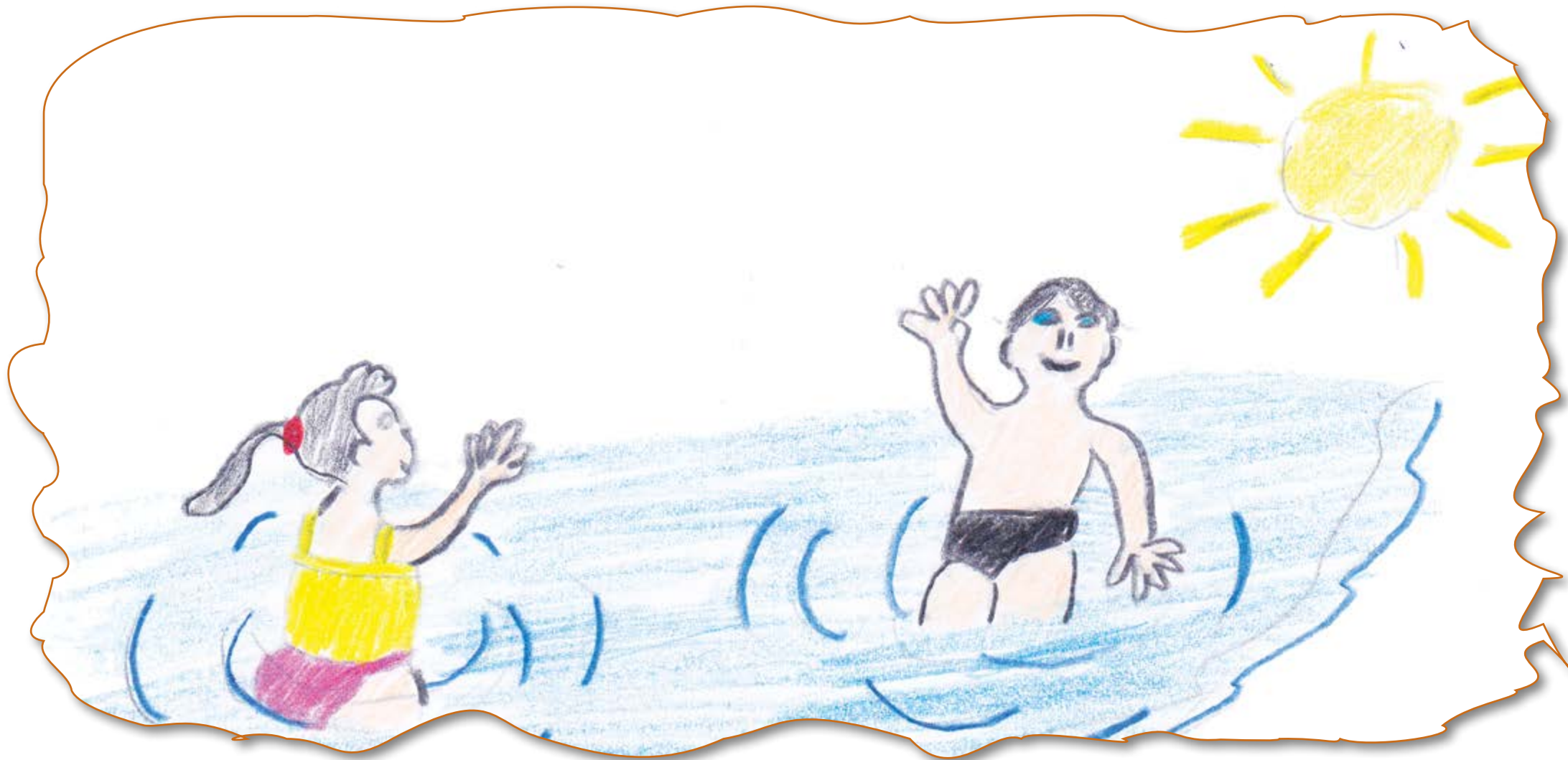
Jāvo kysā ū kā vỹ kakanē rānrān ge tá krỹg tĩ gé. Há tĩ ja ta mũ, rākānh ū kā kakanē ve kỹ.

Kurā tỹ pēnkar tỹnēnhkēgra kri ūn pir, kỹse ty mỹrso kā vỹ ge tĩgtĩ. Hā to ěg tóg (otonũ) ke tĩ. Kurā tỹ pēnkar tỹ vēnhkēgra kri ūn pir kỹsē, tỹ jũjo kā tóg tũ ke tĩ.

RŮ KĀ(VÉRŮV)

Jo kejěn vŷ rŷg tŷ g . Kur  tŷ p nkar kri v nhk gra kri ůn pir, kys  tŷ nej mro nŷ. H  vŷ p nkar tŷ v nhk gra kri ůn pir kus  tŷ mŷrso t  krŷg mŷ. V nh kupe kam  han ja   t g mŷ ser. J nkri tŷ ja   t g mŷ ser, h  tu  g t g (v rŷv) ke tŷ.

KUSA KĀČĪVĒRNŪ

Jo kejĕn vĕ ū tĀ krĕg tĭ gĕ, ān kĀ vĕ kusĕjgy tĭg tĭ. Ta vĕ nĕj mŭ, ti tĕ ĕmĕ ken kĕ ser kukryr vĕ nĭ kĀ tĕvĭn mŭ ser. KurĀ tĕ pĕnkar tĕ vĕnhkĕgra kri ũn pir kysĕ tĕ jŭjo kĀ ge tĭ, hĀ nĕ kurĀ tĕ pĕnkar vĕnh kegre kri ũn pir kysĕ tĕ setĕmro tĀ krĕg mŭ. HĀ to ĕg tĕg (ĭvĕrnŭ) ke tĭ.

1) Û tỹ ki hã ke ěn hã tag tỹ kãfãn nĩ.

a) Kafej vár fã kã

ã) Kafinhfej kã

á) Rỹ kã

e) Kusa kã.

() Kysã tag kã ta tỹ kutã mág han tĩ, kar vỹ kusa kar kukryr tĩ gé.

() kysã tag kã kakaně vỹ rãnrãn tĩ hahá ta tĩgnĩ.

() Kysã tag kã hahá tĩg nĩ, mỹr kafej vỹ figfej tĩj mũ, kafej tánh ta tĩgnĩ gé.

() Kysã tag kã ěg vỹ jěnhkri tĩj mũ, ěg mrogmro to tóg ěg mỹ sér tĩgtĩ.

2) Kato věnh vĩ ù rán:

a) Kusějgy kã ã hěre tĩ, ã ĩn tá?

ã) Rỹjgy kã hěre tĩ?

á) Kakaně kã rãnrãn kỹ ěg hěre tĩ?

KAJĚR TŮ MĪG MRÉ VĚNH GĚNH KĀME

Něn sī ũ to ag tóg věnh gēnh ja nĭgtĭ. Ũ tóg věnhkren mŭ ěn pi ser něn sī ěn kākā nĭj mŭ.

Kŷ ag tóg jagně kóm ag tŭ věnh mǎn mŭ. Kajěr tŭ ag hǎ vŷ tŷ nén ũ sy kar nŷtĭ, jāvo mĭg tŭ ag hǎ vŷ tóg tŷ nén ũ tar nŷtĭ, ũn jŭ ag. Ag hǎ vŷ tŷ: pŷn, fójin, krág, ógsě, jémŭjé kar krĭgpěnu-fě nŷtĭ. Hǎra tóg kejěn ag tŷ kurě nĭm tá krŷg mŭ ser.

Kŷ mĭg tóg ti tŭ ag mré kajěr tŭ ag kri rǎg sór mŭ.

Hǎra kajěr tóg vǎhǎ mĭg ti tŭ kri rŭm kej mŭ ser.

Kŷ mĭg tóg kajěr mŷ věnhkren mŭ ser, kajěr tŭ ag tóg e tŷvĭ ja nĭgnĭ. Kŷ něn sī ěn tóg vǎhŷ tŷ kajěr mré nén ũ sy kar ag tŷvĭ tŷ nŷ ser.

Kajěr tóg mĭg mré něn sī to věnhgēnh ja kǎme hǎvǎ.

1) Ā tŷto jǎn ja ki nŷnh :

- a) Ā tŷto jǎn ja tag ti ne kǎmĕn nŷ?
- ǎ) Ũ nĕ nĕn ũ kǎme tag jo nŷtŷ?
- á) Nĕn ũ sy ag tŷ ũ tŷ ne tŷ nŷtŷ?
- e) Jǎvo ũn jŷ ag tŷ ũ tŷ ne tŷ nŷtŷ?
- ĕ) Mŷg ti tŷ ag tŷ kajĕr ti ag kri rǎg sŷr kŷ, ne nŷ hǎre tŷ?
- é) Ũ tŷ ne tŷ ag nĕ 'e tŷvŷ nŷtŷ?

Mŷg ti tŷ ag jyjy tŷvŷn rǎn rǎn ra:

Kajĕr ti tŷ tŷ tŷvŷ ag jyjy rǎn rǎn ra:

2) Nĕn ũ tag ag kǎgrǎ hynhan ra:

Mŷg	Kajĕr	Pŷn
Fŷjin	Krág	Ógsĕ
Jĕmŷjĕ		

GĪR SĪ NŪN FE

Ha Vēnhkán

Ha vēnhkán
Kuty tĩ nỹ há
Krīg vỹ nỹtĩ
Ĕg nũgnũr ken vē
Topě vỹ ěg ki rĩr
Kuty tĩ nỹ ha.

Kafėj vỹ goj kri nãgnãr

Kafėj vỹ goj kri nãgnãr
Kafėj ěn nãgnãr.
Goj kri ti nãgnãr
Gãr rã, to ěpỹ ki
Gãr rã, to ěpỹ ki
Pỹn vỹ nỹ kỹ tĩ mũ.
Sỹ... sỹ... sỹ...

Kỹne sĩ tỹvĩ
Kỹne sĩ tỹvĩ
Topě jãn tĩ

Inh mré kre, mũu nỹ jãn jé
Kỹ ne sĩ tỹvĩ
Kỹne sĩ tỹvĩ
Topě to jãn tĩ

1) Ęg vř ki rn rn:

1. Sapo =
2. Tartaruga =
3. Mosca =
4. Aranha =
5. Mosquito =
6. Conchinha =
7. Jateř =
8. Marimbondo =

				1	P				
				2	É				
					N				
					U				
					G				
					F				
					Ę				
					R				

2) Nũmro ag ve kỹ vãnh vĩ rán rán:

1 VỄNH	2 VỄ/VÃ	3 PÉ	4 PỄN	5 RUN	6 KA
7 NỄ	8 JU	9 JỄN	10 HO	11 KY	12 JA
13 TỄG	14 TỮ	15 JO	16 FÁG	17 PÉN	18 JY
19 AS	20 TU	21 RI	22 RÓ	23 RIG	24 RE
25 KAG	26 TỄG	27 KÃ	28 TA	29 TI	30 NỄ

3) Mũnỹ han jé ha ser:

6 mré 19 kar 11=

2 mré 9=

3 mré 10=

17 mré 11=

5 mré 12=

6 mré 6 kar 7=

6 mré 7=

7 mré 7=

13 mré 14=

9 mré 11=

4 mré 16=

11 mré 15=

18 mré 18=

4 mré 20 kar 22=

30 mré 8 kar 12=

6 mré 23 kar 21=

2 mré 24 kar 12=

1 mré 3 kar 29=

Ã tÿ vÛnhrá hyn-han ja, tugnÿm ra, kÿ kynhmÿ ve kÿ vÛnhrá ù hyn-han mãn jé gé:

HERĚN KY HAN GE/KE

Pisé

Sỹ ěg tỹ pisé han kāmén ge vě. Ěg tỹ pisé han jé ěg tóg gār kuprěg vén tĩ. Kar ěg tóg ser kukrũ ki vin tĩ, mrěj mré. Gār tóg pũr tũ nĩn jé ěg tóg kãnhmar vóg-vóg ke tĩ.

Gār totor kar ěg tỹ gren ki grég tĩ mrěj tỹ pa ken jé. Kréj ki gār vin kar tynyn ěg tóg tĩ. Tynyn jě ki ã tỹ měnfy pise ke mũn tag tỹ vurmỹ pãj mũ gé. Pisé fy tỹ měnfy tag vỹ nén kỹ tỹ nén ũ nĩ to ko há nĩ. Nén ũ grějgy to ke gé, fuva, kumĩ kar rěgró to ke gé.

Hã vě ser, isỹ pisé han kāmén ti.

Kumĩ

Isỹ ěg tỹ ěgóro ko tĩ ũ kāmén ke vě. Ěgóro tag vě tỹ ěg jěn nĩ, ti hã vỹ tỹ kumĩ nĩ. Kỹ ěg tóg ěgóro tag ko sór kỹ ěg tóg kam tĩg mũ, nãn fyr mĩ, kar ěg vỹ ěgóro tag tỹ ěpỹ mĩ munmur tĩ, kumĩ ti.

Ěg tỹ ko jé ěg tỹ ti féj mur tęg ěn krej mũ. Kỹ ěg tóg tynyn mũ, krěj ki. Kar ěg tóg kukrũ ki gónh kỹ ti věnvór tęgũ han tĩ. Kỹ tỹ grě há nĩj mũ ser. Ěg pi ti věnvór nĩ ra kri tam tĩ, kukrũ ti. Ketũmỹr tỹ fějgy nĩj mũ, kumĩ nej ěn ti. Kar ěg tóg tęg mág han kỹ koj mũ ser.

Pisé vỹ tỹ ti kuri ũ nĩ gé, mrěj ki ěmĩ grã ti ke gé, farĩnh totor kar kajika ti.

1) Jěsĩ ag jyjy tỹ krām nỹ tĩ ãn tỹ fóg vĩ ki ránrán kỹ nĩ, mũnỹ ěg vĩ pě ki ránrán jé:

Pica-pau

Maracanã:

Papagaio:

Perdiz:

Coruja:

Pombinha:

Avestruz:

Tucano:

Sabiá:

Baitaca:

Beija-flor:

Saracura:

Arara:

Tesourinha:

Pomba:

2) Jēsī ag jyjy jāvānh ra, kar kusūg-sūg:

K	A	T	M	T	Y	K	G	R	Ū	P	Ã
Ã	J	C	A	O	V	Ó	Ó	Ó	A	P	Ã
K	E	E	R	T	T	J	N	É	R	N	I
Ó	A	T	E	Ó	S	Y	V	N	É	S	A
S	K	Y	R	K	U	J	Ě	G	K	K	K
K	Ó	K	O	J	K	K	Ó	P	O	G	N
R	G	Ó	P	Ě	N	F	Á	G	G	R	S
Ī	Ī	O	P	Ě	N	T	I	S	A	O	P
N	M	Y	V	Ě	R	E	J	A	Y	E	'
K	S	Ó	R	Ě	G	P	Ī	G	Y	N	H
R	Y	G	R	Y	N	K	Ě	N	K	Ě	R
Ī	S	Ó	K	R	Ī	N	H	G	Ó	Ó	O
R	J	Ó	G	J	Ó	S	K	Ã	'É	G	Ī

3) Fóg vĩ ra rán:

Jěsĩ mág =

Kukrũ kavėj =

Kãvãru pěn =

Pěturó kupri =

Pépo tánh=

Fěfěň my téj =

Kěkó rórór =

Krĩg sĩnvĩ =

Jãtã nunh kator =

4) Jag to tỹ jónh ké:

Pěnfág

Jógjó

Kã'ég

Sórěg

Věreja

Arara

Pomba

Tesoura

Saracura

Papagaio

5) Sỹ nén tó mũ rán ra, jěsĩ jagfe kãki:

TỠGTỠNH

Inh mỹ sér

Isa ã ve kỹ ta inh mỹ sér tĩ
Inh mỹ sér tỹvĩ ta tĩ.
Isa ã ve kỹ ta inh mỹ sér tĩ
Inh mỹ sér tỹvĩ ta tĩ.

Isa ã ve kỹ ta inh mỹ sér tĩ
Inh mỹ sér tỹvĩ ta tĩ.
Inh mỹ sér ta tĩ.
Inh mỹ sér ta tĩ.

Isa ã ve kỹ ta inh mỹ sér tĩ
Inh mỹ sér ta tĩ.
Inh mỹ sér ta tĩ.
Inh mỹ sér tỹvĩ ta tĩ.

Ã prÿg kã tój Fě

Ti jé ã mÿ sér

Ã kurěvě uri.

Kÿ sóg ã mÿ ge sór mũ

Ã kri prÿg ta e nĩ jé.

Ã mÿ há

Ã mÿ há inh mré ke, ã mÿ há.

Ã mÿ há inh mré ke, ã mÿ há.

Ěg jag to há 'e tÿvĩ nĩ,

Ã mÿ há inh mré ke, ã mÿ há.

ĚG TŤ VĚNHRÁ TAG TŤ RĀNHRĀJ JÉ

Ěg tŤ vĚnhrá tag tŤ rĀnhrĀj jé, ũ tŤ kanhrĀnrĀn nŷtŷ ag tóg arfaméto,
koso'ŷte, vogaj ag, kri ne tũ, ti kri nŷ, ti kri jĕ kinhra nŷtŷnh ke nŷtŷ.

Hĕnri ke mũn ũ ag tóg ver kinhrĀg há han jatũ nŷnh mũ. Ā tŤ ag mré tag to
rĀnhrĀj kŷ ag mŷ kĀmén há han kŷ ag tóg kinhrĀg mũ ser Ā tŤ nén tój sój
mũ ti.

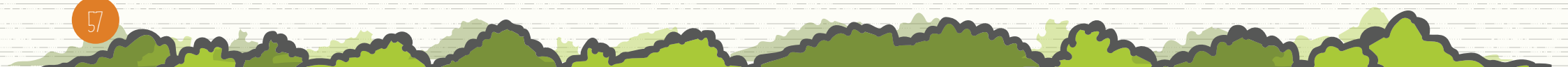
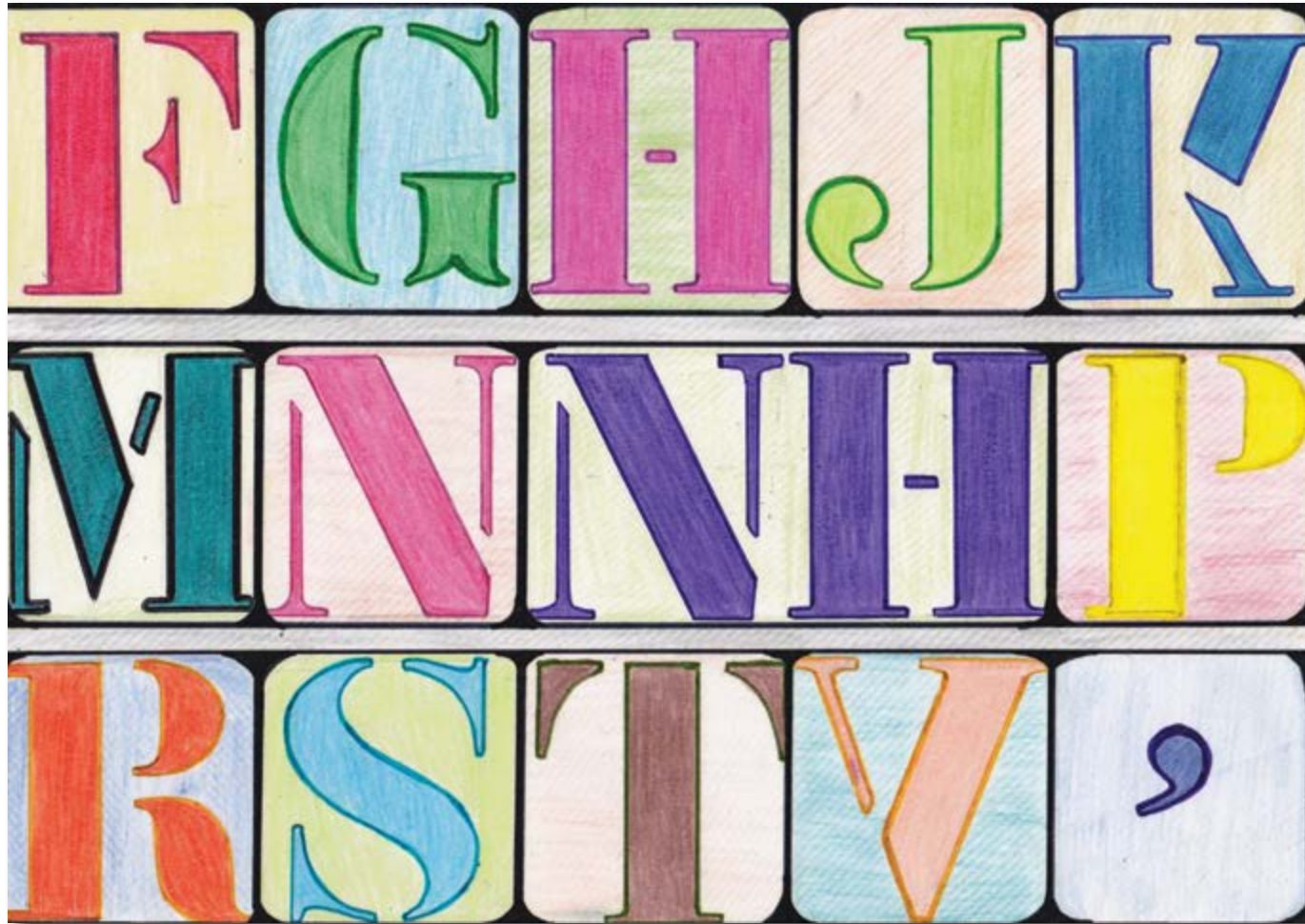
Ā hĀ tóg kuprĕmũ Ā tŤ ũ tŤ rĀnhrĀj sóg mũ ti, ũ tŤ Ā mŷ vĕnhvŷ e nŷm ke
mũ ĕn ti. Kŷ vĕnhvŷ tag tŤ ũ tŤ kanhrĀnrĀn nŷtŷ ag mré to vĀmém nŷ. Ā tŤ
ag jykre tugnŷm jé, ag tŤ Ā mŷ ag jykre, ag tŤ nén kinhra nŷti ĕn tó jé.

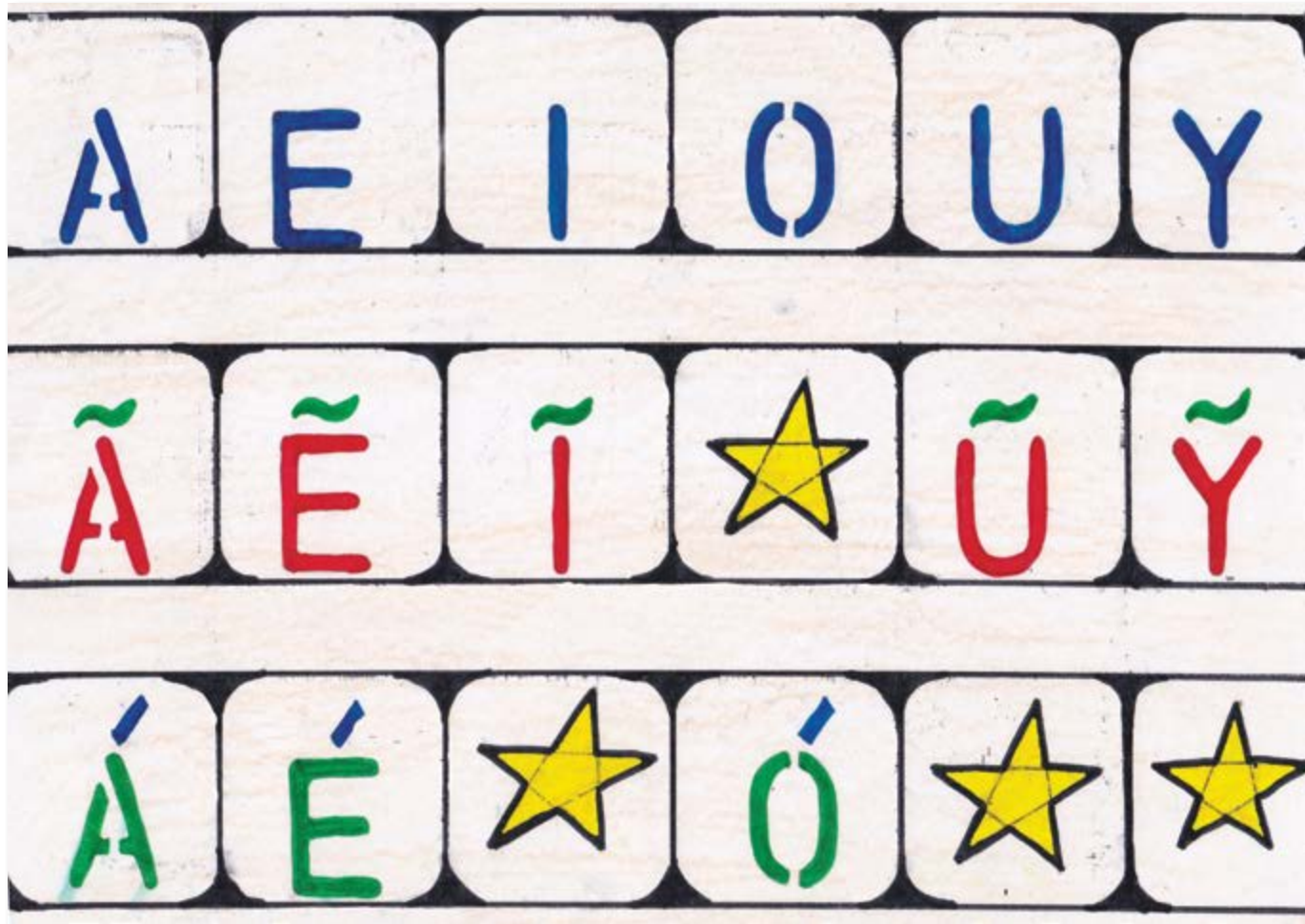
Vĕnhrá tag ag ri ke ũ hyn han nŷ, Ā tŤ, Ā tŤ rĀnhrĀj fĀ, Ā tŤ vĕnh ranhranh fĀ
kĀki vŷn jé, kĀki jĀjygjĀn jé, ũ tŤ kanhrĀnrĀn nŷtŷ ag tugnŷgnŷm jé, ag tŤ to
jĀnjĀn jé gé.

Vĕnhrá tag ag kutĀn há han nŷ, tŤ rĀnhrĀj há han nŷ, gŷr tŤ kanhrĀnrĀn há
han jé, ĕg vŷ tŤ krónh ke tũ nŷn jé, tŷ tŤ tũ' ke tŤ nŷn jé.

Kŷ hĀ vĕ ver

Prof. Júlio Pedroso da Silva

TI KRINŸ
Ă. Ě. Ī. Ů. Ÿ.

TI KRI JĚ
Á É Ó

KRI NE TŪ
A . E . I .
O . U . Y .

FA FE FI FO FU FY

FĀ FĒ FĪ ★ FŪ FŸ

FÁ FÉ ★ FÓ ★ ★

GĀ GE GI GŌ GU GY
GĀ GĒ GĪ ★ GŪ GŸ
GĀ GÉ ★ GÓ ★ ★

GRA GRE GRI GRO GRU GRY

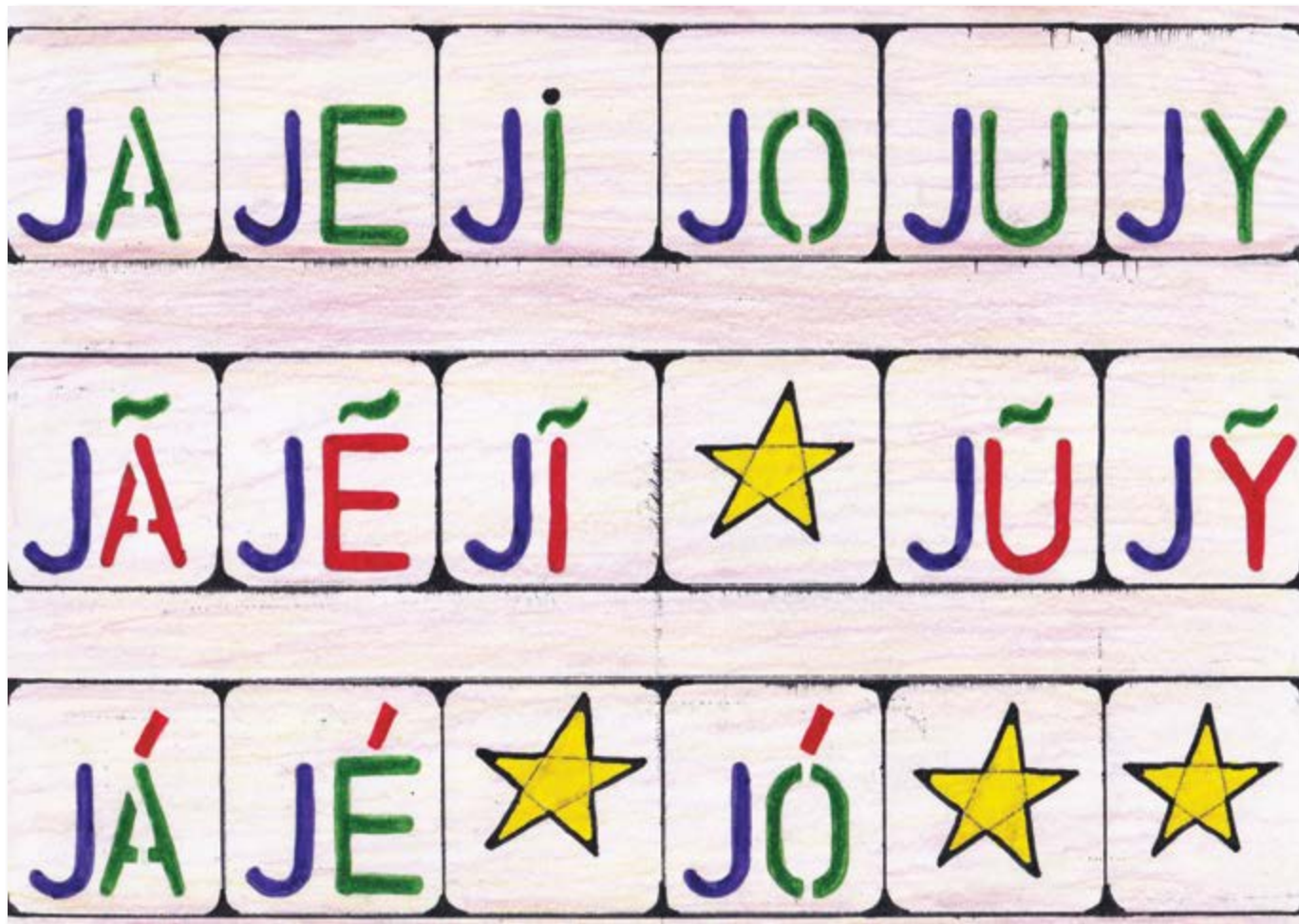
GRĀ GRĚ GRĪ ★ GRŪ GRŸ

GRÁ GRÉ ★ GRÓ ★ ★

HA HE HI HO HU HY

HĂ HĚ HĪ ★ HŮ HŸ

HÁ HÉ ★ HÓ ★ ★

K A K E K I K O K U K Y

K Ā K Ě K Ī ★ K Ū K Ÿ

K Á K É ★ K Ó ★ ★

KRA KRE KRI KRO KRU KRY

KRĀ KRĚ KRÍ ★ KRŮ KRÝ

KRÁ KRÉ ★ KRÓ ★ ★

M A M E M I M O M U M Y

M Ā M Ě M Ī ★ M Ū M Ÿ

M Á M É ★ M Ó ★ ★

MRA MRE MRI MRO MRU MRY

MRĀ MRĚ MRĪ ★ MRŮ MRŸ

MRÁ MRÉ ★ MRÓ ★ ★

NA NE NI NO NU NY

NĀ NĚ NĪ ★ NŮ NŸ

NÁ NÉ ★ NÓ ★ ★

NHÀ NHE NHI NHỎ NHƯ NHY

NHÃ NHỄ NHĨ ★ NHŨ NHỸ

NHÁ NHÉ ★ NHÓ ★ ★

PA PE PI PO PUPY

PĀ PĚ PĪ ★ PŮ PŸ

PÁ PÉ ★ PÓ ★ ★

PRA PRE PRI PRO PRU PRY

PRĀ PRĚ PRĪ ★ PRŮ PRŮ

PRÁ PRÉ ★ PRÓ ★ ★

RA RERI RORURY

RĂ RĚ RĪ ★ RŮ RŸ

RÁ RÉ ★ RÓ ★ ★

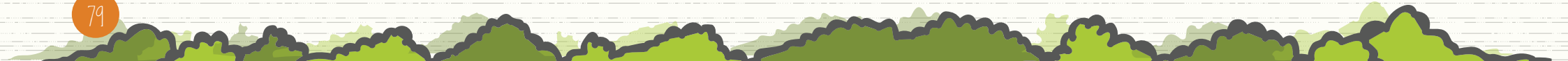
T A T E T I T O T U T Y

T Ā T Ě T Ī ★ T Ů T Ÿ

T Á T É ★ T Ó ★ ★

A large, hand-drawn brown border frames a white page. Inside the border, there are ten horizontal lines, evenly spaced, for writing. The border is thick and has a slightly irregular, hand-drawn appearance.

Expediente:

Organização e revisão:

Bruno Ferreira, Ilinir Roberto Jacinto, Júlio Pedroso da Silva e Selvino Kokáj Amaral.

Seleção e organização geral dos textos, imagens e atividades didáticas que integram a publicação:

Beatriz Kóri Emílio, Ilinir Roberto Jacinto; Ilva Maria Emílio; Iraci Antônio; Ivone Daniel; Juarez Miguel; Júlio Pedroso da Silva; Leonides Leopoldino; Marta Nascimento; Mauro Casemiro; Miguel Ribeiro; Selso Jacinto; Selvino Kokáj Amaral e Walmir Cipriano.

Orientação das pesquisas a partir da tradição Kaingang:

Augusto Opê da Silva (in memoriam); Dorvalino Refej Cardoso; Iracema Garê Nascimento; Jorge Kagnyñh Garcia e Pedro Sales.

Produção/ Autoria coletiva das pesquisas:

Abrão Carvalho, Adilson Policena, Adinilson Nascimento, Adriana Inácio Claudino, Aldo Pinto, Alexandre Ribeiro Mineiro, Alfredo Leopoldino, Altair Garcia, Álvaro de Paula, Alziro Leopoldino, Ana Jocasta Camargo, Ana Paula Forte, André Luiz Käsênhir Lopes, Andréia Farias, Andréia Mineiro de Oliveira, Antônio Raul da Silva, Arão da Rosa, Assis Carvalho, Beatriz Kóri Emílio, Bruno Ferreira, Carlos Jacinto, Catiane dos Santos, Cleci Claudino, Clenis Fagtá Ferreira Doble, Cleusa Alves Inácio, Daniel de Oliveira, Danilo Braga, Davi Leopoldino, Dirceu de Paula, Dirceu Lopes Antônio, Diva Cleci Claudino, Dorvalino Refej Cardoso, Edson Sales Claudino, Elaine Daniel Sales, Elisane Lopes, Elizeu Góg Sí Ribeiro, Eliziane Alice Mineiro, Enes Mineiros, Evanice Kuta da Silva, Ezequiel Ferreira, Fabiana Camargo, Fátima Trindade do Amaral, Fernando Loureiro Luchetta, Gabriel Claudino, Geci Fideles, Gelson Vergueira, Gessé Amaral Kovér, Gilmar Fagven Forte, Girlene Lopes Amantino, Girley Ribeiro, Igedoria Moreira, Ilinir Roberto Jacinto, Ilva Maria Emílio, Iraci Antônio, Irani Miguel, Ires Alves, Isabel Amaral, Ivone Daniel, Ivone Jagnigri da Silva, Jaci Cadete, Janice de Paula, João Maria Fortes, João Salles Claudino, Joãozinho Kunyn Marcolino, José Carlos Cipriano Fongue, Josme Fortes, Juarez Miguel, Jucélia Cadete, Jucemari da Silva Correa, Júlio Lopes, Júlio Pedroso da Silva, Jussara da Silva, Juviliana Jacinto, Laisa Arlene Erê Sales, Leocir dos Santos, Leonides Leopoldino, Levino Amaral Ribeiro, Liziane Salvador, Lorecir Ferreira, Lucia Gorig da Silva, Lucimara Rosa Paiano, Lucimara Vaz, Lucinda Mũfey Candinho (in memoriam), Luiz Alan Retáñh Vaz, Luiz Cadete, Luiz Garcia, Márcio Joaquim, Márcio Lopes, Márcio Vergueiro, Marcos César Mĩg Ferreira, Marcos de Mello, Marcos Joaquim, Marizalda Rosa, Marli da Silva, Marli de Oliveira Tomás, Marli Key Claudino, Marta Nascimento, Mauro Casemiro, Mauro Cipriano, Miguel Ribeiro, Natanael Claudino, Nemias Carvalho, Neusa Ferreira, Nilce Cardoso, Noedi Katáñh de Oliveira, Ondina de Fatima dos Santos da Silva, Onilda Amaral, Orilde Ribeiro, Paulinho Farias, Paulo César Isaías da Silva, Pedro Cipriano, Rachel Jucielle Fortes, Ramilton Kaféj Manoel Antônio, Regina Gojtéj Emílio, Rogério Antônio, Rosane Vênrig Crespo, Rosângela Iraci Lopes, Roselinda Vãngri Inácio, Sauri Paféj Manoel Antônio, Sebastião Luís Camargo Ribeiro, Sélia Moreira, Selvino Kokáj Amaral, Setembrino Jacinto, Sidinéia Loureiro Nunes, Silvana Salete Barrilli Claudino, Sueli Krëngre Cândido, Tânia Farias, Terezinha Matias, Tiago Assis Farias, Tito Tadeu Pedro, Valdeci Nëntáñh Ferreira, Valdomiro Farias, Vera Lúcia Claudino Ribeiro, Vera Lúcia Kanĩnhká da Rosa, Vilmar Ferreira, Vitor Cipriano, Volmar da Silva, Waldomiro Mineiro, Walmir Cipriano, Wilson Policena, Zolinda Lima e Zoraide Nugri Vicente.

Equipe de apoio:

Iara Tatiana Bonin (ULBRA), Rodrigo Allegretti Venzon (SEDUC/RS), Maria Aparecida Bergamaschi (UFRGS), Bianka Biazuz Vicente (UFRGS/Bolsista), Olívia de Andrade Soares (UFRGS/Bolsista) e Mateus da Silva Pereira (UFRGS/Bolsista).